

Geno SA
Storhamarvegen 44
2300 Hamar
anneht@geno.no

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Innspill til ny Dyrevelferdsmelding, 3. innspillsrunde

Geno viser til Landbruks- og matdepartementets invitasjon av 08.05.23 til å komme med innspill til 3. runde i arbeidet med ny dyrevelferdsmelding. Genos innspill til runde 1 og 2 forutsettes lest og gjentas ikke.

Overordnede forutsetninger for god dyrevelferd

Bondevelferd, veterinærdekning, ressurser i Mattilsynet

De overordnede forutsetningene for god dyrevelferd i husdyrholdet, både i daglig drift og for forebygging av dyretragedier, er tilfredsstillende rammebetingelser for bonden, god veterinærdekning, fungerende nødslaktordning og tilstrekkelige ressurser i Mattilsynet.

Forutsigbarhet

Forutsigbarhet er viktig i omstillingsprosessen til løsdriftskravet i 2034. Nye krav som innebærer bygningsmessige endringer eller legger forutsetninger som ikke kan oppfylles uten vesentlig inntektsreduksjon i eksisterende husdyrbygg (som redusert dyretall), bør ikke iverksettes før ved større ombygginger el i 2034.

Økonomisk gjennomførbarhet

LMD må være klar over risikoen for å slå beina under ei næring som er økonomisk presset ved å innføre nye, kostnadskrevende krav uten omfattende støtte- og overgangsordninger. Melk- og kjøttproduksjon har stor betydning for norsk næringsliv. Vi har god helsesituasjon og kan være stolte av lavt antibiotikabruk i dyreholdet. Dette er viktig både i Norge og i One Health-sammenheng hvor antibiotikaresistens er truende. Næringa er en nøkkelfaktor for kulturlandskap og turisme, for artsmangfold, selvforsyningsgrad og matberedskap.

God dyrevelferd er noe både bonden, forbrukeren og myndighetene ønsker. Det er nødvendig å se økonomisk bærekraft og overkommelig arbeidsmengde i sammenheng med nye krav til dyrevelferd for å opprettholde norsk storfeæring. Forslag som stilles under, må sees i lys av dette.

Forslag til tiltak for bedre dyrevelferd i norsk storfehold

Opprettholde løsdriftskravet og tilgjengeliggjøre investeringsmidler

Selv om mange driver godt i båsfjøs, er overgang til løsdrift er et de mest betydningsfulle tiltakene for å heve velferden i norsk storfenæring, og fristen for innføring av løsdriftskravet bør ikke utsettes ytterligere. Kravet bør gjelde alle raser. Løsdrift gir økt bevegelsesfrihet, mer naturlig adferd, sosial interaksjon, og generelt bedre helse.

Gode løsninger for bygg og dyregrupper, har stor betydning for dyrevelferd. Byggrådgiving bør derfor prioriteres fram mot 2034. Gode løsninger vil kunne redusere utfordringer med klauvhelse og utfordringer som skyldes ulik rang mellom dyr. I tillegg er viktig at det legges spesielt til rette for lav sjukdomsrisiko for kalv.

Det vil være gunstig å tilgjengeliggjøre økonomiske investeringsmidler for å fremskynde omstillingsprosessen. Det må også tilrettelegges så bruk med bevaringsverdig rase får økonomi i å omstille til løsdrift.

Utegang for alle dyregrupper

Tilgang på frisk luft og bevegelsesfrihet bidrar til økt naturlig atferd, bedre helse og økt velferd, og det er gunstig at dyra får være ute i en fastsatt minimumsperiode.

For å stimulere til bruk av beiter framfor luftegård, kan en se på muligheten for gradert beitetilskudd, f.eks. kan både varighet av beitesesong og fôropptak på beite, graderes.

Ved forhold som skaper dårligere dyrevelferd ved utegang, f.eks. store mengder regn som gjør underlaget svært sølete og opptråkket og bidrar til helserisiko, bør det være unntak fra kravet.

Unntak for utegang for intakte okser over 6 mnd.

Utegang for intakte okser over 6 mnd. kan ikke anbefales. HMS-risiko ved utegang for denne dyregruppa er høy både for bonden og for folk som ferdes i området. Skaderisiko øker i tillegg både for oksene, for storfe i tilgjengelig nærhet og for gjerder og annet materiell.

Kastrering vil fjerne sikkerhetsutfordringen, men kan ikke anbefales på generelt grunnlag. Naturgitte forhold og driftsformer varierer i for stor grad til dette. Lengre framføringstid gir økt plassbehov, og dersom det blir okseoverskudd som resultat av økt bruk av kjønnsseparert sæd, vil denne utfordringen forsterkes. Økonomisk stimulering til kastratproduksjon, både klassifisering og tilskudd, ville likevel kunne gi mulighet for utegang for flere hanndyr på beite og samtidig gi større utnyttning av utmarksressurser og mindre gjengroing.

Lenger framføringstid vil gi økt metanproduksjon. Samtidig reduseres behovet for importert fôrvare, og det vil kunne bidra til mer engdyrking. Eng i vekstskiftet er nødvendig for å opprettholde avlingsnivå av korn, potet og grønnsaker.

Kjøtt av kastrater har bedre spisekvalitet og vil gi en forbrukerfordel, men det er ikke sannsynlig at den ekstra kostnaden med oppdrett kan hentes ut i kjøttpris.

Mykt liggeunderlag for alle dyregrupper

Dette vil først og fremst påvirke okser, ungdyr og til en viss grad kviger og vil ha stor effekt på velferden for disse dyregruppene.

Storfe har opp mot 50% liggetid i løpet av døgnet og foretrekker mykt liggeunderlag som gir god komfort. Mykt underlag forebygger sårskader, hevelser og leddlidelser. Samtidig vil det sannsynligvis redusere klauvslitasjen og øke behovet for klauvskjæring. For okser må det tas hensyn til at dyra skal kunne holde seg reine uten at HMS-utfordringene blir for store.

Krav om mykt underlag vil avhengig av grad og hvordan kravet utformes, kunne få betydelige konsekvenser for dyretall, HMS, arbeidsmengde og inntektsgrunnlag, og i neste omgang for næring og selvforsyningsgrad fordi kostnadene er så store. Gummiert spalt kan være en aktuell løsning.

Ku/kalv-samvær

Ku/kalv-samvær vil i hovedsak påvirke melkesektoren, og vil være spesielt utfordrende i båsfjøs med konsentrert kalving. Ku/kalv-samvær er naturlig atferd som kan øke trygghet og ha positive helseeffekter. Uro ved atskillelse, HMS-utfordringer, risiko for økt smittepress og skader kan øke ved ku/kalv-samvær. Det er derfor behov for grundig utredning av dyrenes behov sett i sammenheng med hensiktsmessige og gjennomførbare løsninger, før det evt. stilles nye krav.

Geno anbefaler at det etableres en registreringsordning for ku/kalv-samvær nå. Registreres det hvilke kyr som går med kalv og hvor lenge, vil Geno kunne bidra med verdifulle beregninger både for produksjon, tilvekst, fruktbarhet og helse for ku, kalv og besetning, både på kort og lang sikt. Dette vil gi et godt faglig grunnlag for slike utredninger, for god produksjonsrådgiving og for å få korrekte data inn i avlsarbeidet.

Enkeltoppstalling av kalv

Ved å holde kalver atskilt, har en god kontroll med fôropptak og helse, og smittepresset reduseres. Kalver er imidlertid sterkt motivert for sosial kontakt fra 1-2 ukers alder. Individuell oppstalling hemmer sosial adferd og læring i flokken. Oppstalling parvis eller i små grupper fra tidlig alder, gir mer robuste kalver, fremmer tidlig kraftfôropptak og gir bedre tilvekst. Parvis oppstalling av kalver fra tidlig alder, f.eks. 2. leveuke, vil være en forbedring av kalvens velferd. Også dette tiltaket vil i hovedsak gjelde melkesektor.

Det må være rom for unntak fra et slikt krav fordi det har stor helsemessig betydning at kalvene er forholdsvis like i alder og størrelse. Er det mangel på kalv i samme alder, er enkeltoppstalling å foretrekke. Enkeltoppstalling må også kunne være del av en løsning for å stoppe eller begrense smitte.

Hamar, 15.09.23

Vegard Smenes, Styreleder i Geno